

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Tit. XXVI. De vita & honestate Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

TITULUS XVIII.

§. 1. Clerici unde, & cur sic dicti.

Postremò hinc subjiciendum est de vita & honestate Clericorum: quam vel ipsa nominis notio indicat. Κληρος enim Græcè (unde Clerici) Latine fors dicitur, eò quòd de sorte sunt Domini, vel quia Dominus fors, id est, pars illorum est, *can. Clericus xii. quest. 1.* sicut & supra meminimus, *De iure personarum §. 1.*

§. 2. Clericorum vita ac mores in genere.

Quapropter sic decet omninò Clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum præ se ferant; levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis adferant venerationem, *Concil. Trident. sess. 22. cap. 1. de reformat.* Nam & huc spectat illud Innocentii II. in Concilio Lateranensi: Præcipimus inquit, ut tam Episcopi quam Clerici in statu mentis, in habitu corporis, Deo & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate, scissura aut colore vestrum, nec in tonsura, intuentium (quorum forma & exemplum esse debent) offendant aspectum; sed potius, quòd eorum deceat sanctitatem, præseferant. Quòd si moniti ab Episcopis se emendare noluerint, Ecclesiasticis careant beneficiis, *text. est in can. fin. xxi. quest. 4.*

§. 3. De habitu Clericorum in specie.

Quare & speciatim Clericis interdicitur, ne pannis rubeis aut viridibus, aut habitu brevior aut longiore utantur, sed qui convenit eorum ordini, nullo alio admixto, *cap. penult. Ext. h. tit. cap. 2. eod. in 6.* Omne quippe, quod non propter necessitatem suam, sed propter venustatem accipitur, elationis habet calumniam, quemadmodum Magnus ait Basilius, *citatus in can. 1. circa fin. xxi. quest. 1.*

§. 4. De moribus Clericorum in specie.

Item ne comam aut barbam nutriant, sed gerant coronam & tonsuram congruentem, *cap. 4. §. 7. & c. penult. Ext. h. tit.* Similiter abstineant ab aramis, ab officiis & commerciis civilibus; à mimis,

joculatoribus, histrionibus; à lusu alearum & tabillarum; à dèò ut ne quidem his, ludentibus aliis, interesse possint; item à tabernis, annulorum gestatione, nisi quibus ex officio dignitatis annulos deferre licet, *cap. 2. & penult. Ext. eod. Concil. Trident. sess. 4. c. 6. de reformat.* item à venationibus & lylvaticis evagationibus, *totot. Ext. De Clerico venat.* ab usu Chirurgiæ, quæ adulationem vel incisionem infert: nec non à iudicio sanguinis, atque ad eò à loco supplicii, quòd publicè exercetur, *cap. penult. & c. Clericus §. Ext. Ne Clerici vel monachi.*

§. 5. Clerici à suspecta muliere abstinere debent, sub penis hinc expressis.

Illud gravissimè interdicitur Clericis, ne cum muliere incontinentiæ suspecta conversationem ineant; alioqui excommunicandi si contumaces sint, *cap. 2. Ext. Decohabit. Clericor. & mulier.* Multò verò minùs, ut suspectam domi soveant, etiam si ea mater sit, amita aut soror. Quia instigante diabolo, inquit Concilium Moguntinense, & in illis scelus perpetratum reperitur, aut etiam in pedissequis earumdem, *cap. 1. eod.* Atque hi licet per suspensionem à beneficiis & officio Ecclesiastico, item per depositionem & excommunicationem constringi possint, ut concubinam sive fornicariam domo eiciant; non tamen eam abjurare cogendi sunt, propter metum perjurii, *cap. 2. §. 4. §. & cap. 6. eod.*

§. 6. Decretum Concilii Tridentini in Clericos incontinentes.

Quam rem & Concilium Tridentinum accuratius persequens, hæc, quæ sequuntur, constituit: Quam turpe, inquit, ac Clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitæ sordibus immundoque concubinato versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoque Clericali militiæ dedecore testatur. Ut igitur ad eam, quam decet continentiam ac vitæ integritatem Ministri Ecclesiæ revocentur, populusque hinc eos magis discat revereri, quòd illos vitæ honestiores cognoverit; prohibet sancta Synodus quibuscumque Clericis, ne concubinas aut alias mulieres,

lires, de quibus possit haberi suspicio, in domo vel extra, detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant; alioquin pœnis à sacris Canonibus vel statutis Ecclesiarum impositis puniantur. Quod si à Superioribus moniti, ab iis se non abstinuerint, tertiâ parte fructuum, obventionum, ac proventuum beneficiorum suorum quorumcumque & pensionum ipso facto sint privati; quæ fabrica Ecclesiæ aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem vel alia scœmina perseverantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes ac proventus suorum beneficiorum & pensiones eo ipso amittant, quæ prædictis locis applicentur, sed etiam à beneficio ipsorum administratione quoad Ordinarium, etiam uti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur, suspendatur; & si ita suspensio nihilominus eas non appellat, aut cum iis etiam versentur, tunc beneficiis, portionibus ac officiis & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuo priventur, atque inhabiles ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis ac officiis in posterum reddantur; donec post manifestam vitæ emendationem, ab eorum Superioribus cum iis ex causâ visum fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium reperere, aut alias hujusmodi scandalosas mulieres sibi adungere ausu fuerint, præter prædictas pœnas excommunicationis gladio plectantur; nec quævis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat aut suspendat: supradictorumque omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec ad Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat, qui sine strepitu & figura iudicii, & solâ facti veritate inspectâ, procedere possint.

Clerici verò beneficia Ecclesiastica aut pensiones non habentes, juxta delicti & contumaciæ perseverantiam & qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœnâ, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis juxta sacros Canones puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab hujusmodi crimine non abstinuerint, & à Synodo Provinciali admoniti se non emendaverint, ipso facto sint suspensi; & si perseverent, etiam ad Sanctissimum Romanum Pon-

tificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ etiam per privationem, si opus erit, in eos animadvertat, *text. est Conc. Trid. sess. 25. c. 14. de reformat.*

§. 7. Clericus concubinarium sive fornicator an in officio vitandus?

His affinis quæstio incidit, An Clerici concubinarij: sive fornicatoris officium audiendum sit, nondum peracta ab eo pœnitentiâ? Et responsum est à Gregorio IX. quod cum hic quoad tantum suspensus sit, non verò quoad alios, in officio nequaquam vitari debeat: nisi peccatum hujusmodi sit notorium per sententiam, seu per confessionem factam in iure, aut per evidentiam rei, quæ tergiversatione aliqua celari non possit, *c. fin. Ext. De cobab. cleric. can. 5. & 6. dist. 32. vide Navar. in Manuali c. 25. num. 77.*

§. 8. Quibus Clericis non est permittum audire Leges & Medicinam.

Ad extremum, cum ab Alexandro III. interdictum esset Religiosis, ne post votum & professionem emissam, ad audiendas Leges seculares aut Physicam, Monasterium egredi possint, constituta inter alia excommunicationis pœna in transgressores, *c. 3. juncto cap. fin. Ext. Ne clerici vel monachi. Per Physicam intellige medicinam. Navar. in Manuali cap. 27. num. 116.* idem postea traductum fuit ab Honorio III. ad Archidiaconos, Decanos, Plebanos, Præpositos, Cantores & alios Clericos personatus habentes; item ad Presbyteros, *cap. fin. Extravag. d. tit. adhibita tamen moderatione Bonifacii VIII. qua Plebani nondum Sacerdotii Ordine insigniti, neque Capellas sub se habentes, in quibus Clerici perperci instituantur, hac interdictione Honoriana liberantur, ut videre est in cap. 1. eod. tit. Ne Clerici, vide latius Dal. ad d. cap. fin.*

NOTATIO in Tit. ult. Lib. I.

a De coma aliter consuetudine receptum est in Germania. Barba utuntur Itali, vel ex consuetudine, vel ex permissione S. Pontificis, ita ut hac in re consuetudo valeat, *c. fin. Ext. De consuet.*

FINIS LIBRI I.

LIII

SUM-